

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 bani numărul 20

Administrația: Strada Mircea cel Mare No. 33

Abonamentul 10 lei pe an

LUCRARILE DE EDILITATE

Deși am putea să ne aseriem multe succese, în diferitele cestiuni ce am tratat prin coloanele acestui ziar, totuși suntem departe de pretențiunea că am însemnat sau că ni se cuvine să însemnăm ceva în istoria dezvoltării orașului Constanța în deosebi.

Din nenorocire, în multe din cestiunile mai însemnate, de edilitate mai cu seamă, străduințele noastre au fost neputincioase, față de zelul ce au putut desvolta cei ce aveau un interes oare-ce să fie altmintrenea de cum susțineam noi.

În *cestia apei* d. es. se știe câte numere ale ziarului am sacrificat, spre a face convingerea celor în drept, că apa — eceeași apă, subterană — se poate aduce de la Anadolkiol, sau cel mult de la grădinele de zarzavaturi ale Primăriei, de la Cișmea și Palaz, cu 2-5 kilom. mai aproape de cât cel ales, dar toată munca noastră a rămas infructuoasă, toate indicațiunile și argumentele aduse, necercetate. Mai târziu au fost rezoanele opuse de cei trei consilieri, pe cari i-au numit la timp, și de inginerul autor al proiectului de alimentare, despre care am spus atunci, fără să vrea cine-va să ne audă, că erau *interesafți* la soluțiunea *Caragea-Dirmen*, inginerul fiind-că n'avea trebuință de sondage; iar ceilalți ca creditorii ai proprietarului aceluia loc.

Diracția C. F. R. profitând de studiile dezvoltate de căpitanul

Mardare, prin acest ziar, a întreprins la Anadolkiol alimentarea gării și portului și lucrarea a eșit escelent de bine; pe când edilii noștri au cheltuit până acum în zadar vre-o 200,000 lei și abia astăzi par a veni la convingerea că se poate aduce apa mai din apropiere, de sigur cu o cheltuială mult mai mică de cât milionul trebuincios la Caragea — Dirmen.

În *cestia cartierului de sus* se cunoșc stăruințele noastre, atât prin ziar cât și în consiliul din care scriitorul acestor rânduri făcea parte; pentru esproprierea căzărnilor din dosul stradei Mircea, pentru acordarea locurilor cu prețuri fișe, la Români, și mai cu seamă pentru restrângerea locurilor de vîndut, spre a nu se deșira prea mult orașul — votând contra vîndărilor împreună cu actualul consilier d-l Abdulah Hagi Zaid. — În zadar: cei ce au avut interesul ca orașul să se întindă spre cartierul magaziiilor de produse pe de o parte, iar pe de alta, consiliul care urmărea bani mulți, pentru îmbunătățirile proiectate de fostul Primar Schira, ne-au biruit. — Paguba pentru edilitatea orașului se vede astăzi, și se va resimți poate încă 20 de ani viitori.

În *cestia locurilor ce deține C. F.* am dezvoltat în destul nedreptatea Direcției, și am stăruit de s'au luat două deciziuni formale pentru revendicarea terenurilor uzurpate, dar nici un primar n'a vrut să și rischeze funcțiunea, luând ta-

bușorul de corne, cum se dice. În *cestia luminatului Croizat*, am combătut cu toată energia posibilă concesiunea, acordată prin bună învoială, cu 9 luni înainte de expirarea vechiului contract, și pe timp de 15 ani, — autorul acestor rânduri protestând chiar la Minister, în calitate de consilier; precum am combătut cu argumente temeinice împrumutul de 2 milioane lei ordonat de fostul prefect Iancovici, votat și așternut ministerului — din fericire neaprobat — pe un singur petec de hârtie.

În asemenea cestiuni, și în multe altele, mai mărunte, am combătut mult și pe mulți, mai pe toți puternicii zilei, când au lucrat strîmb, sau n'au lucrat în destul, ori cu tragere de inimă pentru interesele ce trebuiau să servească. Nimenea, de atunci încoace, n'a uitat o iotă din cele ce am scris. De acea Grigorescu, directorul acestui ziar, e un rău înaintea tuturoi. Nici că ne-am ostenit vre-odată să trecem înaintea cuiva de bun; ne ajunge aprecierea celor 200 abonați din oraș, cari sprijin aparițiunea acestei foi, contra tuturor altor alte zadarnice încercări de pînă acum.

Zicem acum amicilor din actualul consiliul comunal, pe cari și noi i-am sprijinit la ultima alegere comunală, să bage de seamă, să nu angajeze mai mult fondurile comunale în continuarea lucrărilor pornite de fostul primar Polizu, pe care-l combăteau în proiectul său de trotuare. Ajunge împrumutul de pînă acum de 400000 lei; mai sunt și alte lucrări de făcut și apoi trotuare de câte 3 me-

tri lățime, pe strade laterale ca a Libertății și Concordiei, pe când ar fi suficientă, pentru pietoni, o suviță de 1 metru, sunt o adevărată risipă. Orașul de sus cu drept cuvânt va reclama și el aceeași favoare, fiind în dreptul său, și atunci anuitățile de plată, pentru trotuare, deja de aproape 30,000 lei, vor absorbi tot bugetul drumurilor și al edilității, și atunci adio ori-cărei alte din atâtea mii de trebuințe.

Noi n'am fost și nu suntem în contra trotuarelor, din contră, le-am cerut prin atâtea programe afșate, dar ne aducem aminte de proverbul care ține: *Ce'l prea mult, nu'l sănătos.*

P. Grigorescu.

ROLUL TINERIMEI

Cînd las gîndul să mă fure mai mult în trecutul înmormîntat în cronică acoperite de colb și uitare; rînduri-rînduri, în minte mi se înșirue vremuri de restriște, cînd hordele barbare pustiau planurile mînoasei țări, ce azi poartă numele de «România» și poporul ce-și iubia moșia ca și azi, poporul frate cu codrul de stejari ce-l procură legendara ghioagă, cornul ce se lasă cu drag să fie despoiat de crengi, din care să se facă arcuiri pentru resboi, cu credință în Dumnezeu și brațul său, a făcut ca acel potop de horde, potop să fugă de pe aceste plaiuri, mulți făcîndu-se pămînt.

Și cît de mult îmi place să mă perd în aceste trecuturi pe care *basarabi*, fii ai poporului, le-a făcut glorioase; în aceste trecuturi de mîrire din care istoria ne păstrează atîtea suveniruri dulci și sfinte, — Rovine!... Călugăreni!... — Călugăreni ce-mi redeșteaptă în minte atît de viu că mă înfior; figura mîndră a voevodului ce etern va rămîne neștearsă în inima și mintea a tot ce-l romînesc; a viteazului care pentru o clipă, el cel dintîi și'mi vine a crede cel după urmă, aduce la îndeplinire cel mai sfînt ideal: «*Unirea tuturor Romînilor*».

Trecut-au ani de nesfîrșite ne-

cazurî, cînd poporul ingenunchiat rînd pe rînd, de Turci, Muscali, Nemți etc., ani cînd *fanarul* ne hărăzește cu cea mai perfidă lacomă și prefăcută clasă de oameni din Constantinopol, clasă ce a lăsat urme adînci și dureroase în inima romînilor, și poporul nestrămutat în credință, în datini și obiceiuri moștenite cu vrednicie de la cel mai falnic strămoși, între popore, a rămas tot romîn și nea păstrat, neștirbită limba romînescă, dulce și frumoasă, pe care boerii noștri vechi și noi, n'au vorbit-o nici atunci, cum n'o vorbese nici astăzi.

Cu drag răsfoesc cronicile bătrîne în care s'înscrie vremurile de glorie și mîrire și printre rîndurile acestor pagini sfinte, par'că văd acel popor cu lungi plete, cu brațe vînjoase și grai dulce îl simt în inimă.

Romîni au fost și fii ai poporului, cei cari la Călugăreni au re-purtat cea mai glorioasă victorie și cea mai scumpă mie, de cît ori ce în lume; Romîni au fost și fii ai poporului «Curcanii de la Plevna», cari încă odată probéză lumii că sunt demni de numele ce-l poartă și dintr'o glumă, au făcut cel mai glorios renume.

Și un sfert de veac am serbătorit acest trecut de fapte mari, un sfert de veac în fie-care an am simțit inima plină de o nesfîrșită și curată bucurie și ea și cînd acei cari și-au dat viața sub zidurile Plevnei, lăsat sînge și părți din corpul lor pe cîmpiile Bulgariei, eroic prinos pe altarul patriei, n'ar fi fost romîni, și ar fi fost fiii acestei țări: unii ne-am îmbătat de bucurie, alții de șampanie și cu toți am uitat poporul care ne-a dat ocazia veseliei noastre, cu toți am trecut nepăsători pe lîngă cerșetorul din colțul stradei, pe al cărui piept, trist strălucе o stea; ne voind a ști că el e un viteaz, un eroi!

Am fost prea sus ridicați de acest popor, ca nici măcar privirea să ne-o putem lăsa până la el și ea și acum 40-50 ani, poporul zace în neagră iobăgie și ticăloșie, mai rău ca atunci, poporul moare de foame și pelagra îl înnebunește, alcoolul îl timpește!

Și cînd poporul, în atâtea rînduri ne-a dat dovezi de desăvîrșită destoinicie, în atîtea rînduri a probat că e vrednic de fapte mari; cînd țara—mamă scumpă—de al cărui bine tot românul e dator să se îngrijească; cînd țara a trecut prin vremuri de lipsă și în multe rînduri a fost lovită de pragul crizelor prin care am trecut, cei ce sunt ținuți a se îngriji de soarta ei, cum de n'au privit poporul, sau dacă l'au privit ce s'a făcut pentru el, pentru a-l scoate din întunerie, a-l ridica la nivelul civilizațiunii de care facem atîta cas, făcînd să prospereze plugăria de care atîrnă economia națională a țării?

Ori, nu în atîtea rînduri, faptele au probat-o, că dacă țaranului plugar îi prisosește, țara nu duce lipsă? și cu toate astea pentru acest popor, rob al pămîntului nu s'a făcut nimic, ba nu... i s'a vîndut cenușa din vatră pentru împlinirea datoriilor către stat, căci el duce tot greul; a fost împușcat cu gloanțele plătite din sudoarea lui, cînd a cerut dreptate!

Și dacă nu s'au dus încă timpurile de robie, căci din nenorocire ea există sub o altă formă, dacă tot mai sunt dintre acei îmbătrîniți în rele refractari progresului, datoria tinerimei e să grăbească pasul depărtat a acestor timpuri, datoria tinerimei e să meargă în mijlocul poporului și să se simtă mîndră de cinstea de a sta de vorbă cu poporul, pe care să-l lumineze, să-l îndrumeze pe căile progresului, scoțîndu-l din întunericul în care zace de veacuri; aceasta e rolul tinerimei, aceasta o aștept de la ia; iar pînă atunci las gîndul să mă fure tot mai mult în trecutul înmormîntat în cronică acoperite de colb și uitare...

I. Diaconescu-Fănel

Ultim cuvînt

Cismărescu se hotărâște să facă femeiei sale, un prezent, de ziua ei.

— Ce vrei să-ți dau? O întrebă dinsul.

— Nu știu, dragul meu.

— Ei bine, îți dau un an, ca să te gîndești.

CRONICA TEATRALA

Traviata. — Trovatore

O trupă de operă italiană sub conducerea d-lui G. Gonsalez diletează publicul Constanțian și-l consolează în lipsa altui ceva mai bun, cu opere maestrale nu tocmai rău jucate.

D-ra Maria Poghiaghi este astrul trupei și artistă de talent. Voce simpatică dulce, bine nuanțată, jocul scenei natural, interpretare perfectă, dicțiune, mască, gest, bine studiate. Mi-a plăcut în actul al IV din Traviata, a fost așa de naturală, că într'un moment aproape să uit că sint la teatru. Ochii roși de plins, fața palidă, exprima atîta durere, atîtea visuri zdrobite.

D-lui Mario Antonelli, tenor, îi lipsește multe dacă nu chiar toate calitățile unui tenor.

Are o voință resemnătoare, ghicește, o știe că nu-i la înălțimea rolurilor în care apare, dar totuși, că mencește și speră, crede că va putea atinge această înălțime. Nu are prezență în primul loc și aceasta bate la ochi. Vocea, puțină e silită. Gestul e comun în interpretare, jocul scenic nu's natural. Pe scenă trebuie să fie intrupat adevărul, artistul se uite că-i în scenă și în mod natural să lase a i se vedea pe față minia, desgust, surprisă, toate fazele prin care trece eroiul adevărat. Din pașii rari, cadentați, mers milităresc cu care se apropie de «Azucene» (țiganca) ghicește mai de nainte că ia are să cadă iar D-l Antonelli trebuie s'o sprijine. În Trovatore a fost ceva mai bine.

D-l Giacinto del Coco e un element bun. Voce de bariton frumoasă, nesilită, prezență bună, vioaie, figură simpatică. A fost bine în ambele reprezentațiuni.

D-ra Nina Raspopoff în Eleonora s'a prezentat binișor ținută frumoasă, ca voce lasă de dorit iar gesturile i sunt comune și masca contrarie gesturilor.

Un alt element bun e d-na L. Sellaroli (țiganca în trovatore), Vocea-i de soprană, e dulce, nuanțată pasionată, sigură. Jocul scenic natural, interpretare, mască perfectă. E singura care mi-a atras atenția Vinerii seara.

În tot cazul, trupa se prezintă binișor și spațiul nu ne permite a vorbi mai mult, făgăduim însă a reveni într'un mod mai detaliat și înainte de a termina o observație orchestrei, care dese ori prea tare și nu se înțelege ce-i după scenă. Nu cred să fie intenție.

Diafan.

Informațiuni

Edilitate. — Presei noastră despre noul prefect al Constanței, nu ne dă de sminteală nici un moment. Ziua bună se cunoaște de

dimineată, încebeia sentențios, un politician marcant, asupra unei discuții încinsă, privitoare la lucrările comunale. Adevărul e că la comună se lucrează acum în mod vădit spornic. Rîpele bulevardului peste tot tapitate cu verdeață de glijă, aduse de pe moșia comunei și piața Independenței nu mai au acum aspectul sălbatec de mai înainte. Primăria obținind de la Direcția Căilor Ferate și o gură de apă în curtea pompierilor, de unde se va putea stropi îndestul, frumusețea malurilor tapitate e asigurată.

La 1 Iulie se va instala și mașina cumpărată pentru iluminarea cu electricitate a bulevardului, străzii Carol și grădinei Belidia din partea de sus a orașului.

Peste cîte-va zile vor fi gata băile de bărbăți de la vil, cu drumuri și debarcadere deosebite noi, estetice înfrumusețate.

Se simte de departe gustul occidental al celor ce conduc acum destinele acestui oraș.

Palatul administrativ. — Peste 2—3 luni se va începe, suntem bine informați, construcția palatului administrativ, pe locul grădinei Belvedere, stăpînită actualmente de Direcțiunea C. F. Aducem toate felicitările noastre d-lui prefect Vîrnăv pentru achizițiunea acestui frumos loc de la Direcțiunea drumurilor de fer și începerea lucrărilor, hotărîtă de mult și banii împrumutați încă de acum 15 ani.

Suntem însă de altă părere în ceea ce privește concepțiunea planului și destinațiunea palatului, și în părerea noastră ne potrivim cu vederile altor consilii județene după vremuri.

Credem că în locul apartamentelor regale ce sunt hotărîte a se construi în palat, ar fi mai bine să se construiască un apartament, un pavilion, pentru locuința prefectului. Așa e bine, așa e frumos ca șeful județului — poate — cine o știe? eventual și al provinciei — să locuiască la inima treburilor publice, să nu mai ceară plată de chirie și să umble cu bagajele de colo pînă colo. Așa a fost sub

turei și așa știm că este în toate țările.

Pare că ar fi mai estetic ca palatul pentru Familia Regală să fie ferit de o împrejurime atît de prozaică cum e localul administrativ.

În acest scop s'ar putea oferi Majestății Sale noua grădină Belvedere, din fața gării, iar palatul administrativ să se construiască pe locul vechiului Conac, ambele locuri dominînd vederea portului întreg.

Vom mai reveni.

Funcționarii în Dobrogea. — E de speriat ceia ce au ajuns funcționarii în Dobrogea. Ne avînd loc de polologie multă, vom arata cîte va cazuri. Se știe marile matrapazli-curî descoperite la gara Constanța. Am scris atîta despre *Plevna Constanțiană* și nu vedem nici o măsură. Să amintim acum două cazuri: Casierul județului vinde 2 moșii de cîte 200 hectare, contra ordinilor ministeriale de păsuire. Terenul s'a dat în stăpînire adjudecatarilor, iar statul rămîne condamnat la plata valorii moșiilor de 400 hectare, una la Carol I și alta la Șiriu, în sumă de peste 100.000 lei. Cine plătește paguba? Alt cas. Directorul serviciului maritim expulsează de pe vapoare pe contracțiul restaurator Ionescu, fără nici o formă. Acesta intentează acțiune cerînd daune de 300.000 lei. Procesul e la tribunalul Ilfov de 3 ani, avînd de apărători pe d-nii avocați Arion și Poenaru-Bordea, cari de sigur n'au luat procesul de florile cului. Cine plătește despăgubirea la care statul poate fi condamnat? Nu e drept ca să le plătească funcționarilor respectivi, ca să se învețe minte toți acei ce lucrează în numele statului? Noi credem că da, și vom insista în cererea noastră spre a se pune capăt acestor abnormități.

Inspecție Ministerială. — D-l Ministru al Domeniilor B. Misir, a făcut zilele trecute o inspecție în Dobrogea, însoțit de d-l Alimănișteanu, inginer și director în minister. Au vizitat localitățile miniere de pe teritoriul comunei Balabanca, pădurile dinspre Meidan-

kioi la Tulcea, lucrările de la coltul Dunăvăț și pescăriile de la Cătarlez, Sarikioi și Jurilofka, de unde au trecut prin Cogelae la Constanța. D-l Ministru a fost însoțit de șeful pescăriilor inginerul Hartel din Tulcea, lipsindu-l un inspector sau alt funcționar al domeniilor or pădurilor statului. D-l Ministru ar fi fost destul de rău impresionat de acest serviciu destul de important în Dobrogea, care nu l'a putut servi măcar ca guid prin potecile păduroase pe unde a trecut, perzînd ni se pare și drumul spre Tulcea prin păduri. Notărea nu se poate *ascrie* de cît șefului serviciului central, care știind itinerariul d-lui ministru, nu l'a comunicat agenților respectivi, dintre cari d-l ministru n'ar fi întilnit nici unul în drum pînă în Constanța.

Din parte-ne felicităm pe d-l ministru pentru osteneala făcută și nu ascundem părerea noastră de bine de accident, căci sperăm că măcar actualul d-n ministru ne va înțelege în cele ce vom începe a repeta în viitor despre acest serviciu, pînă acum absolut neinspectat de nimenea în Dobrogea.

Confratele *Drepturile Dobrogei*, pare a fi încetat din viață, căci n'a mai eșit de la 17 Maiu, după ce s'a afirmat de 6 orî timp de mai bine de două luni. Anunțăm aceasta cu regret; am fi voit mai bine să zicem că și-a suspendat apariția, ca abonații cari au plătit totuși să mai aibă a spera, dar nu prea sunt semne de așa ceva. S'a dus și jurnalul celor 500 de aderenți—afară de două, de la întrunirea din 25 Martie, care își asigurase colaborarea tuturor oamenilor de valoare și cunoscători ai situației și nevoilor populației dobrogene.—unde s'a dus și *Viitorul Constanței* al «energicilor» de odinioară, rămînînd tot biata «foiță» *Constanța*, să cînte *birul greu* în bătătura *Markgrafilor* vechi ai Constanței.

Avut'au cei de la *Drepturile Dobrogei* la îndămină tot ce le-a trebuit spre a alcătui un tot, dar le-a lipsit și le lipsesc un lucru: «Fehlt leider! nur das geistige Band».

zice un poet german într'un loc, și fără acest *geistige Band*, pe care îl traducem aci de ocazie prin cuvîntul *abnegație*, nici vechii jurnaliști ai Constanței, nici cei mai proaspeți, nu crestează nimic în ochii dobrogenilor.

Toți lucrătorii de la trotuarele de pe strada Carol fiind unguri, ea și antreprenorul, n'ar fi rău ca d-l primar să roage pe antreprenor să primească și cîți-va romîni spre a învăța noul meșteșug al pavării, zorindu-l să ia muncitorii mai mulți să nu ție strada încreată toată vara.

Ancheta continuă în port și la serviciul navigației maritime. Ar fi vorba de furtul unor vagoane de produse în valoare de 100.000 lei, în prejudiciul Băncii Generale.

Ce vom putea descoperi vom împărtăși abonaților noștri într'un număr viitor.

Aflăm că d-l prefect al județului, după ce s'a informat prin date sigure despre insuficiența gheței în oraș, numai vre-o 600.000 kgr. și prea scumpă, cu 15 bani kilo a intrat în tratative cu Primăria de Odesa, spre a cumpăra un vapor de ghiată de acolo și că tratativele sunt pe cale de reușită.

Ghiata se cumpără pe seama comercianților după o prealabilă înțelegere, ast-fel că Primăria nu riscă nimic.

D-l P. P. Carp, șeful partidului conservator, a petrecut aci câte-va zile din această săptămână. D-sa a plecat ieri la București, spre a prezida congresul despre care am vorbit în numărul trecut.

D-l prefect după ce a terminat inspectia tuturor comunelor din plasa Constanța și Hirșova, a plecat astăzi spre Mangalia, de unde se va înapoia Joi seara prin Medjidie, însoțit de inginerul județului.

Ieri a sosit în Constanța d-l ministru I. Brătianu, cu mai mulți șefi ingineri, spre inspectarea lucrărilor din port.

PENTRU
**Trotuare de asfalt,
Pavage de asfalt,
Asfaltari de terase,
Basalt.**

Esecutate de oameni speciali, a se adresa:

Tacke Manicatide, — Constanța unde se vind cu precieri de desfacere și cărămiși de zidărie.

Cărămizii malascate, presate și basaltate, Olane, Țigle etc.

Tribunalul Județului Constanța

PUBLI CAȚI UNE

No. 8912.—1902 Aprilie 18.

D-l Constantin Orăscu prin petițiunea ce s'a înregistrat la No. 6492, a cerut a i se libera garanția ce a avut depusă pentru postul de Portărel pe lângă acest tribunal.

Conform ordonanței noastre din 4 Aprilie 1902 și în virtutea art. 16 din regulamentul legii portăreilor, se publică spre cunoștința generală și se invită toți acei cari ar avea vr'o pretențiune privind gestiunea D-nului Orăscu, să se prezinte în termen de trei luni de la aparițiunea acesteia, căci în cas contrar, garanția se va elibera.

Proșelinte, G. ZOTU.

Grefier, CORAFA

CIRCUL EQUESTRE ITALIAN

L. SIDOLY

Director, GIUSEPE GIUNTINI

Secretar, N. M. LECHNER

15 Cai

40 Pers.

CIRCUL SE CONSTRUEȘTE

VIS-A-VIS DE GARA

HALTA TOMIS

Cercul va sosi peste cite-va zile

Diracțiunea Cercului

ANUNCIU

Se aduce la cunoștința onor. Doamne că am deschis un

ATELIER DE CROITORIE

MODEL

PENTRU DOAMNE

STRADA LIBERTĂȚII No. 4

POSTA PLAJA VECHI

unde se primesc confecțiuni de tot felul, precum: rochiile de stradă, de baluri, de mirese; jachete, pelerine după ultimele jurnale, cele mai elegante din Paris; sub conducerea **D-rei Lucretia Aelxandrescu**, maistră tailieră, practicantă din cele mai mari magazine din Paris, brevetată la expoziția din Paris etc.

În vederea crizei am făcut prețurile cele mai convenabile, începînd cu bluza de la 3 lei în sus și rochiile de la 15 lei în sus.

Rog pe stim. doamne a mă onora cu comanda d-lor.

Cu stîmă

Aneta Aurelian Olărescu.